

Barvy v počítačové grafice

**2. přednáška předmětu
Zpracování obrazů**

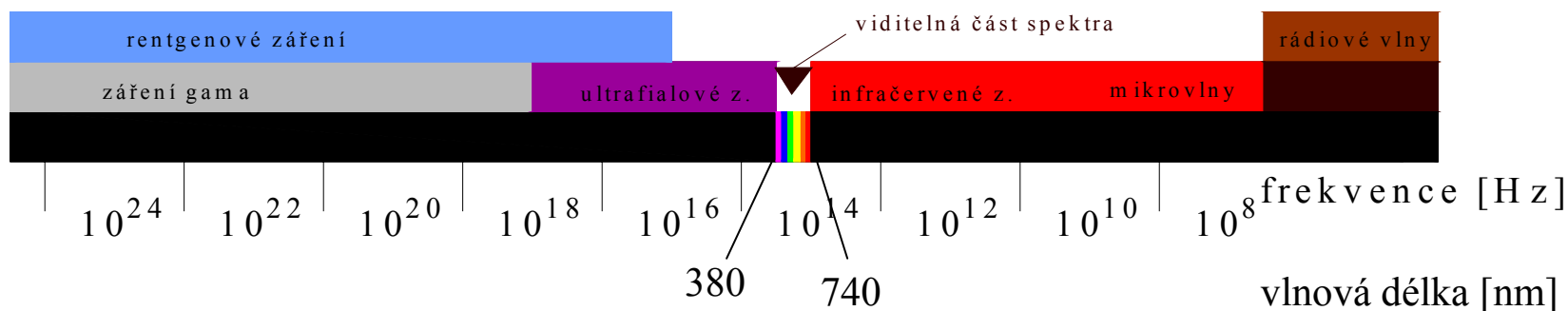
**Martina Mudrová
2004**

Barvy v počítačové grafice

Co je barva?

světlo = elmg. vlnění v rozsahu $4,3 \cdot 10^{14}$ - $7,5 \cdot 10^{14}$ Hz

přepočítání mezi frekvencí ν a vlnovou délkou λ :
kde c ... rychlost světla $c = 3 \cdot 10^8 \text{ ms}^{-1}$

$$\lambda = \frac{c}{\nu}$$

achromatické světlo - obsahuje všechny frekvence v daném pásmu

- zdroj: Slunce, žárovka
- rozklad např. optickým hranolem

monochromatické světlo - obsahuje sv. zdroj jedné barvy s dominantní frekvencí

barva tělesa - dána schopností pohlcovat a odrážet záření o určitých frekvencích

Základní charakteristiky světla

Barva (barevný tón)... závisí na dominantí frekvenci

Jas (svítivost, luminance) ...odpovídá intenzitě světla

Sytost ...čistota barvy světla –

- čím větší je sytost, tím užší je spektrum barevných frekvencí ve světle obsažených

Světlost ... velikost achromatické složky ve světle s dominantní frekvencí

Barevnost (chromaticity) ... slučuje sytost a dominantní frekvenci

Komplementární barvy: takové 2 barevné zdroje,
jejichž složením vznikne bílé světlo

Lidské vnímání barev

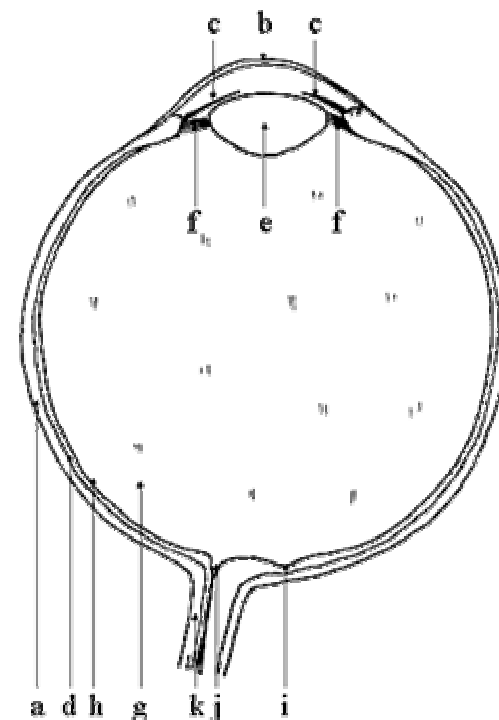

Lidské oko

- je schopno rozeznat asi 400 000 barevných odstínů,
- je schopno rozeznat asi 60 úrovní šedé
- záleží na světelných podmínkách
- záleží na vzdálenosti objektu a oka, rozměru objektu
- záleží na osobnosti (věk, únava, ...)

Receptory v lidském oku:

- tyčinky - citlivá vrstva v sítnici, mimo žlutou skvrnu 130 miliónů, umožňují vnímání světla
- čípky - všude v sítnici, převážně ve žluté skvrně 6-7 miliónů, umožňují barevné vidění, umožňují ostré vidění za den. světla vyřazeny za šera
3 typy: pro R, G, B – trichromatické vidění

Řez pravou oční koulí, pohled shora

- a - sítnice
- b - rohovka
- c - duhovka
- d - cévnatka
- e - čočka
- f - vazy u řasnatého tělíska
- g - sklívec
- h - sítnice
- i - žlutá skvrna
- j - slepá skvrna
- k - optický nerv

Lidské vnímání barev - příklad

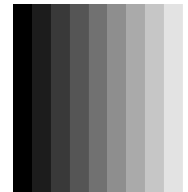
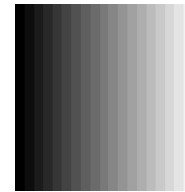
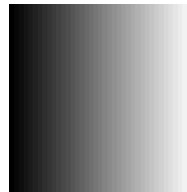
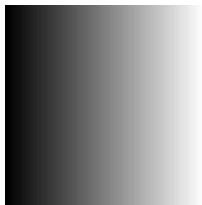
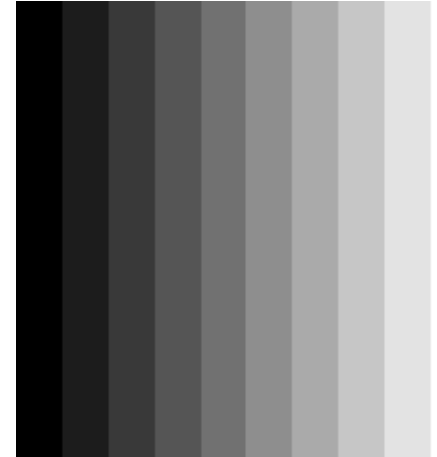
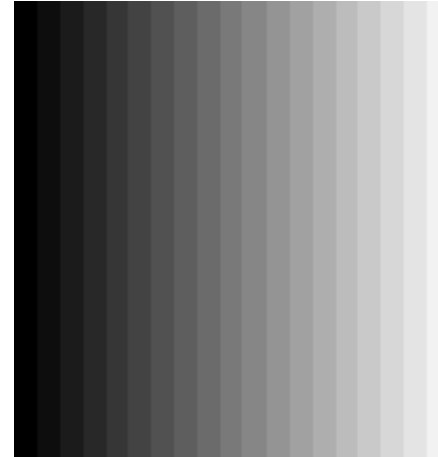
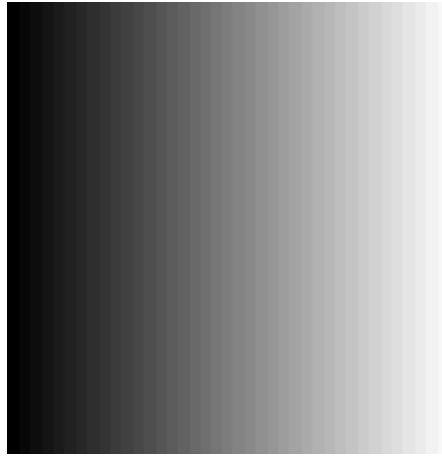
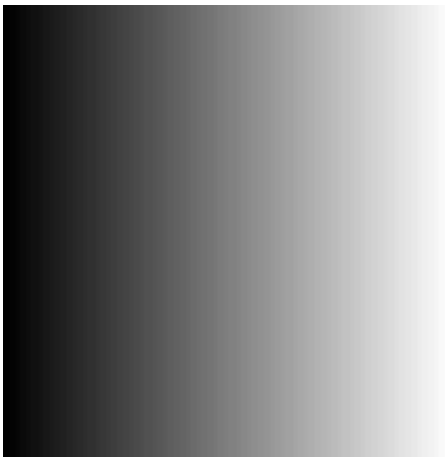
počet úrovní šedi:

80

40

20

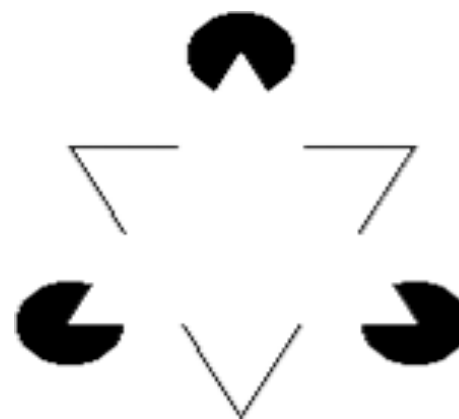
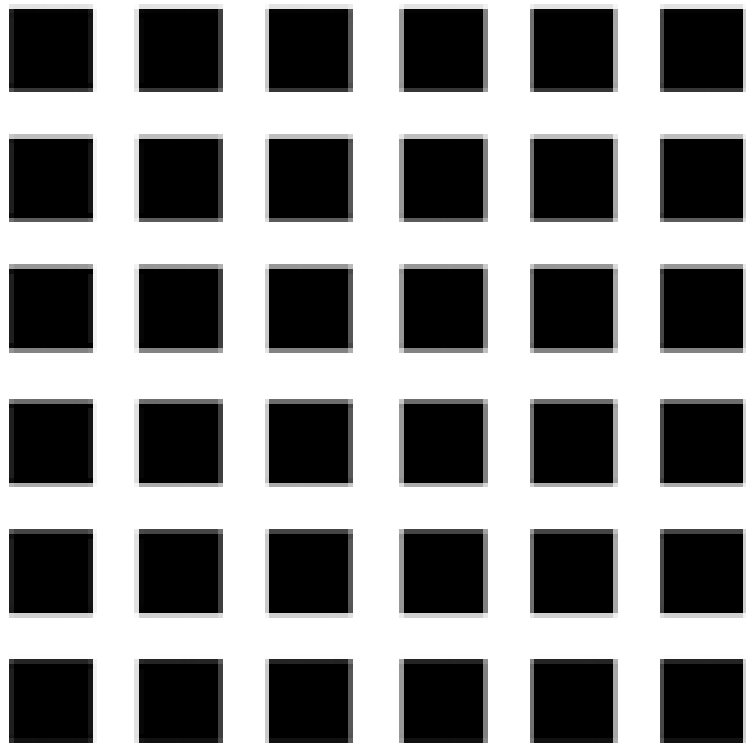
10 (Machovy pásy)

Příklady optických klamů

- vnímání tvarů a barev je ovlivněno také psychikou
a dosavadními zkušenostmi osobnosti

Vytváření barev v PG

Jak se vytváří barva na monitoru či tiskárně?

základní otázky:

1. výběr základní množiny barev použitelných k namíchání bar. odstínů
2. volba způsobu míchání základních barev

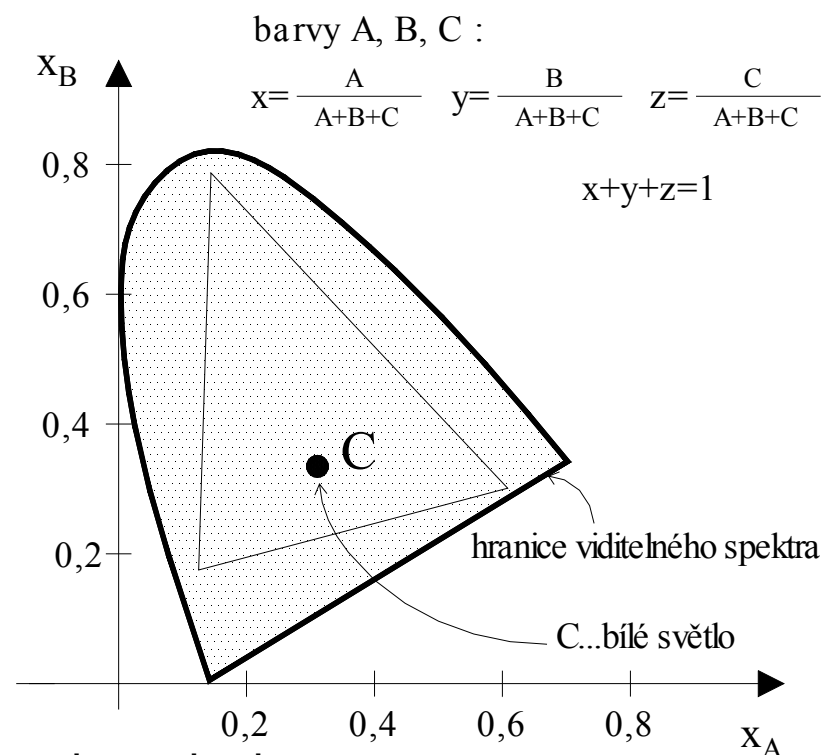
řešení:

1. Red, Green, Blue
Cyan, Magenta, Yellow
2. Aditivní – čím více barvy, tím světlejší výsledek
Subtraktivní – čím více barvy, tím tmavší výsledek

důsledek:

není možno nalézt takové 3 základní barvy, aby pokryly všechny odstíny viditelného spektra

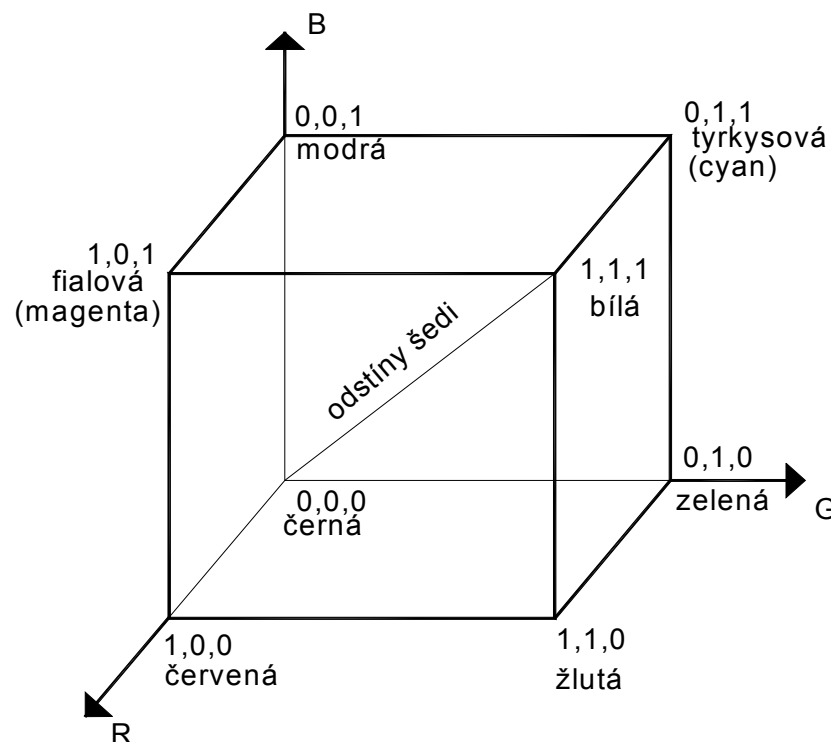
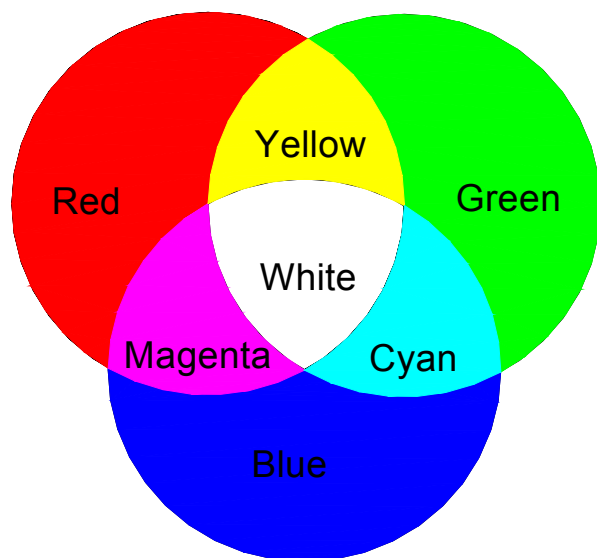
Chromatický diagram CIE

Barevný model RGB

- jednoduše technicky realizovatelný
- základní barvy: červená, zelená, modrá
- aditivní míchání barev
- RGBA - A...průhlednost (*a - channel*)
- použití: monitory,...

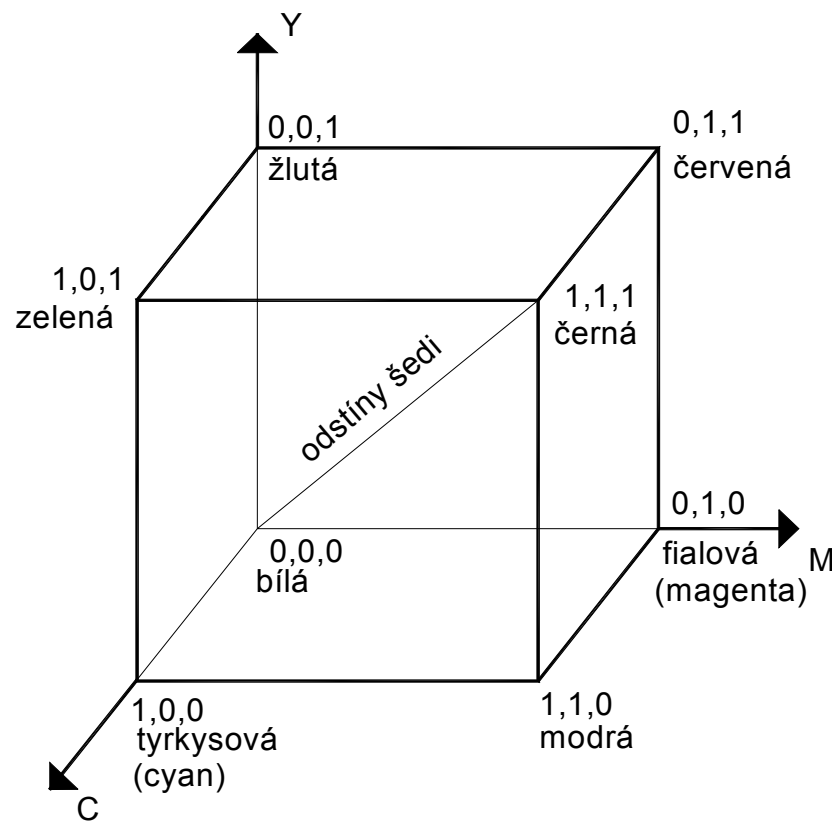
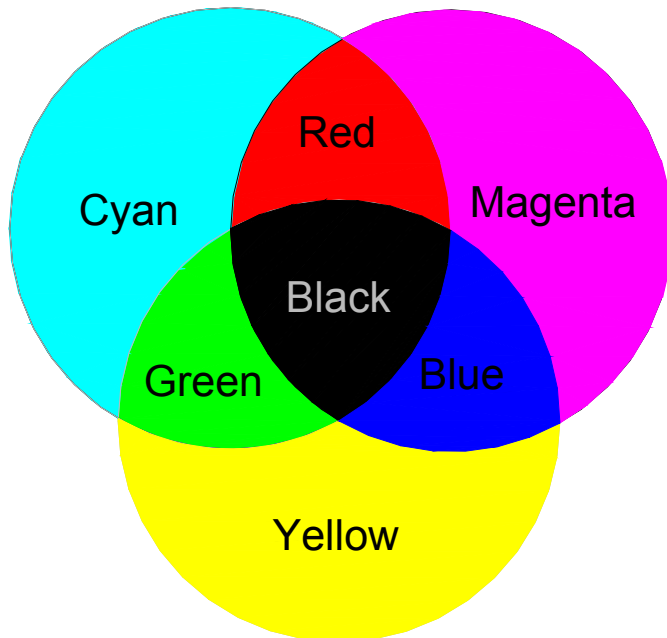

Barevný model CMY

- základní barvy: tyrkysová, fialová, žlutá
- subtraktivní míchání barev
- CMYK - K=black
  - lepší kvalita černé
  - černá je nejlevnější inkoust
- použití: tiskárny,...

Barevný model HSV

Jak mám namíchat světlejší odstín téže barvy?

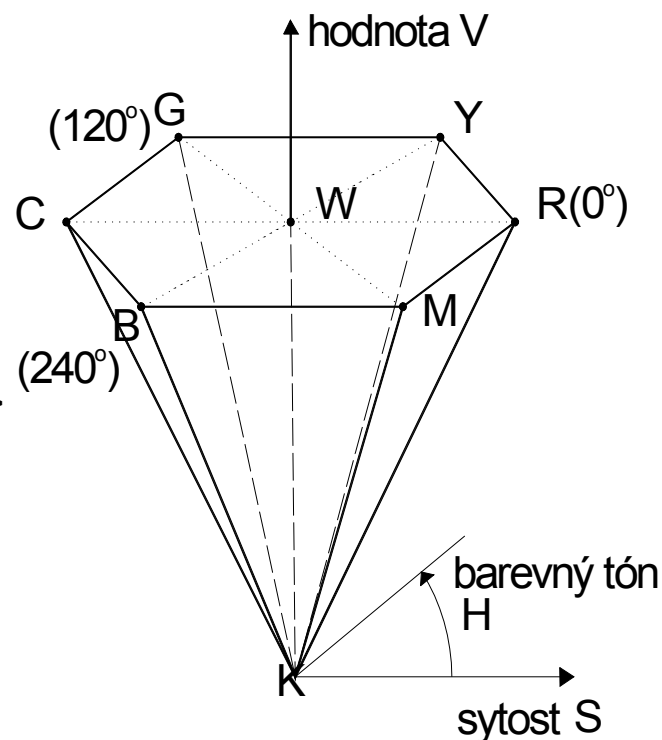
Model HSV (HSB)

H ...barevný tón (*hue*), $\langle 0, 360^\circ \rangle$
udává převládající spektr. barvu

S ...sytost (*saturation*), $\langle 0^\circ, 1 \rangle$
určuje čistotu barvy (-příměs jiných barev)

V (B)...jasová hodnota (*value, brightness*) $\langle 0, 1 \rangle$
dána množstvím bezbarvého světla

čisté barvy: obvod podstavy ($V=1, S=1$)
dominantní barvy: plášť ($S=1$)

Barevný model HLS

Ale lidské oko špatně rozeznává barvy i při přemíře světla...

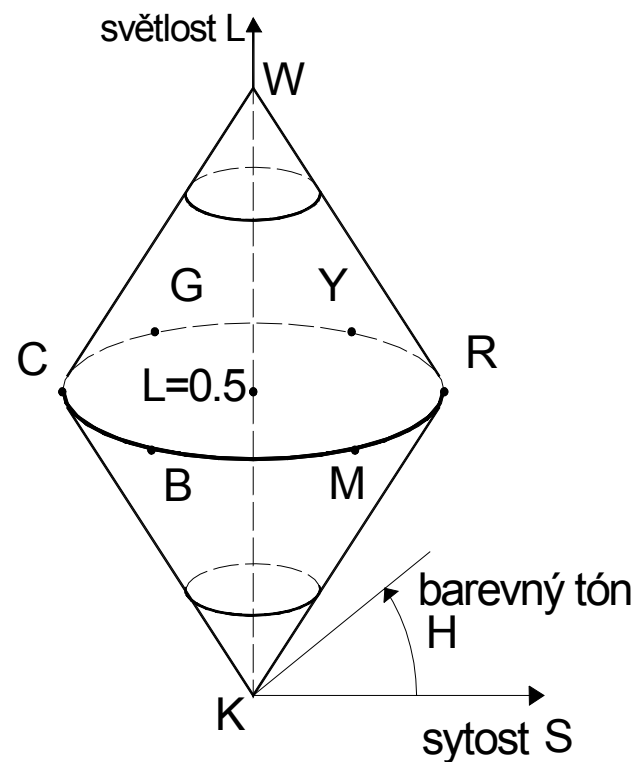
Model HLS

H ...barevný tón (*hue*), $\langle 0, 360^\circ \rangle$
udává převládající spektr. barvu

L ...světlost (*lightness*), $\langle 0^\circ, 1 \rangle$
velikost achromatické složky

S ...sytost (*saturation*) $\langle 0, 1 \rangle$
určuje čistotu barvy (-příměs jiných barev)

nejjasnější čisté barvy: obvod podstavy
($L=0.5$, $S=1$)

Další barevné modely

Modely pro televizní a video techniku: YUV, $YC_B C_R$, YIQ

-oddělení jasové složky (luminance) – Y (B)
a barevné (chrominance) - ...

YUV (UWB) ...norma PAL

YIQ ....norma NTSC (Amerika)

Y – jas

I,Q – oranžové a modrozelené světlo

$YC_B C_R$ ... norma SECAM, video, formát JPEG

$Y \in <0,1>$ - jas

$C_B, C_R \in <-0.5, 0.5>$ - modré a červené světlo

převody s RGB modelem – jednoduché (maticové násobení)

Převody mezi barevnými modely

Převod RGB - CMY:

Red a **C**yan
Green a **M**agenta
Blue a **Y**ellow

jsou komplementární barvy

$$\begin{bmatrix} c \\ m \\ y \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} r \\ g \\ b \end{bmatrix}$$

! různé trojúhelníky v CIE diagramu
(*color gamut*)

Převod RGB - HLS, HSV:

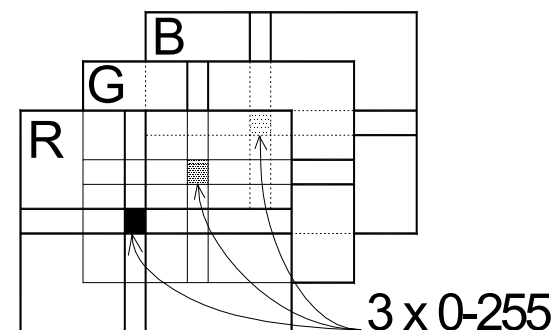
algoritmus

- nedefinované hodnoty (např. H pro S=0),.....

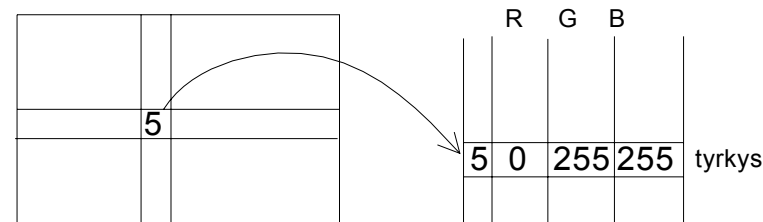
Barevná reprezentace rastrového obrazu

1. true color: 3x8 bitů/1pixel ~ 16 mil. barev
+ popř. další bity vyhrazené dalším informacím,

2. indexový: použití palety,
typicky 3-3-2 nebo vlastní paleta obrázku

3. intenzitní: odstíny šedi – počet odstínů záleží na bitové hloubce,
typicky 8bit/1pixel~256 odstínů šedi

převod z RGB: $I=0.299r+0.587g+0.114b$

4. monochromatický obraz: 1bit/1pixel - černobílý

Redukce barev

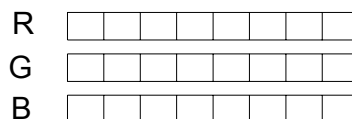

Jak mohu omezit bitovou hloubku obrazu?

vstup: obraz RGB 3x8 bitů

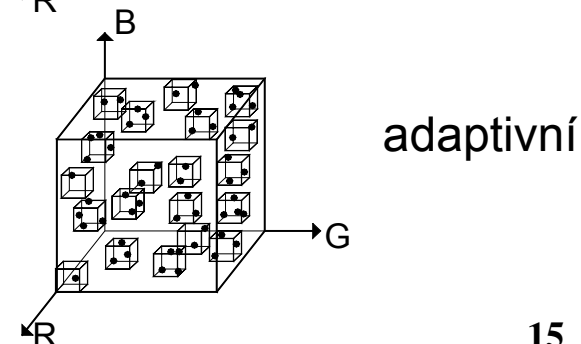
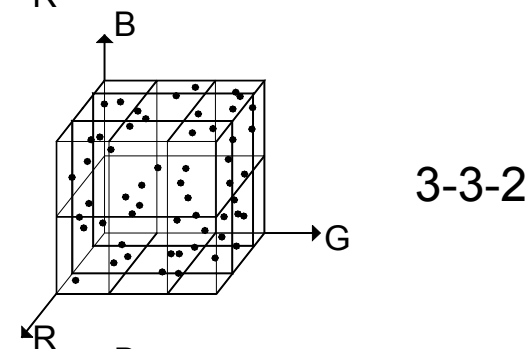
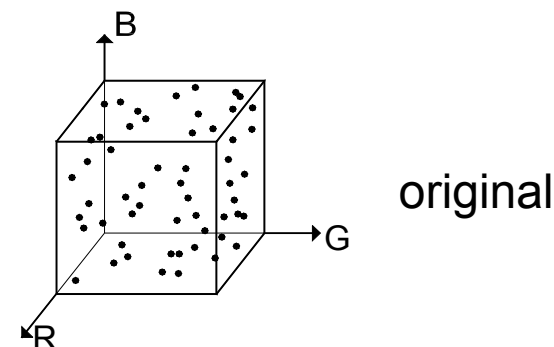
cíl: obraz RGB 1x8 bitů

řešení: použití barevné palety (*colormap*)

Tvorba barevné palety:

1. standardní 3-3-2
  2. adaptivně vytvářená
    - na základě histogramu
- požadavky na oblasti v RGB krychli:
1. stejná velikost
  2. stejný počet odstínů

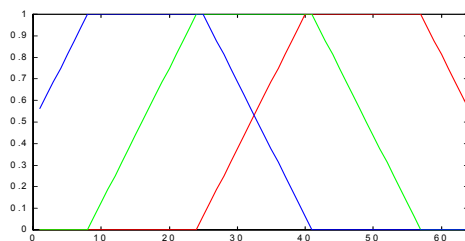
Příklad redukce barev I

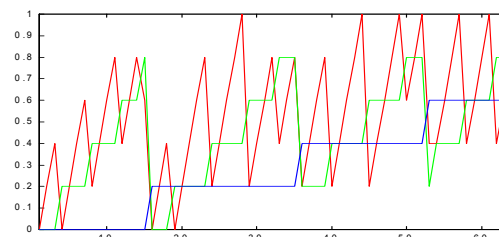
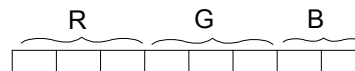
originál

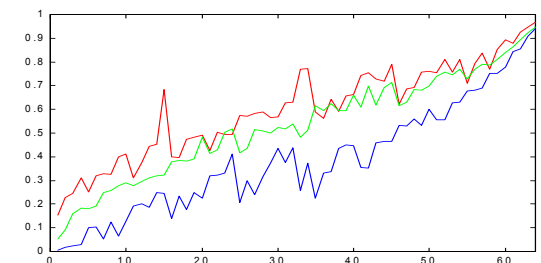
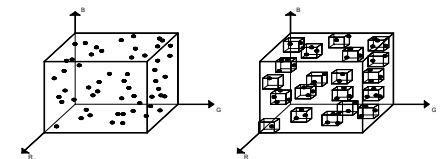
R									
G									
B									

uniformní
parametrizace

neuniformní
parametrizace

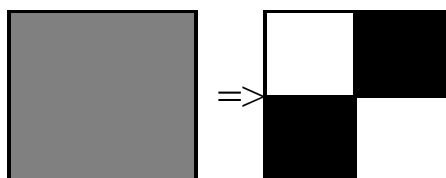

Rozptylování a polotónování

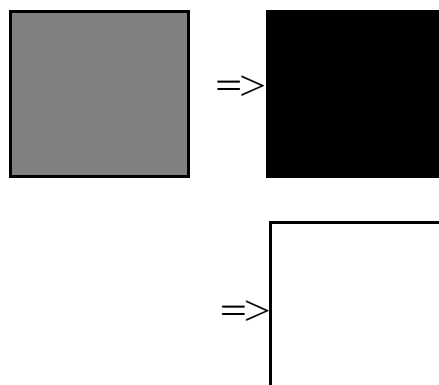
= techniky pro omezení barevné palety
- použití v barevném i v šedotónovém zobrazení

polotónování
(*halftoning*)

- dochází k zvětšení obrazu
- různé rozptylovací matice
- použití u tiskáren

rozptylování
(*dithering*)

- velikost obrazu je zachována
- algoritmy:
  - náhodné rozptýlení
  - distribuce chyby (Floyd-Steinberg)

Příklad redukce barev II

originál

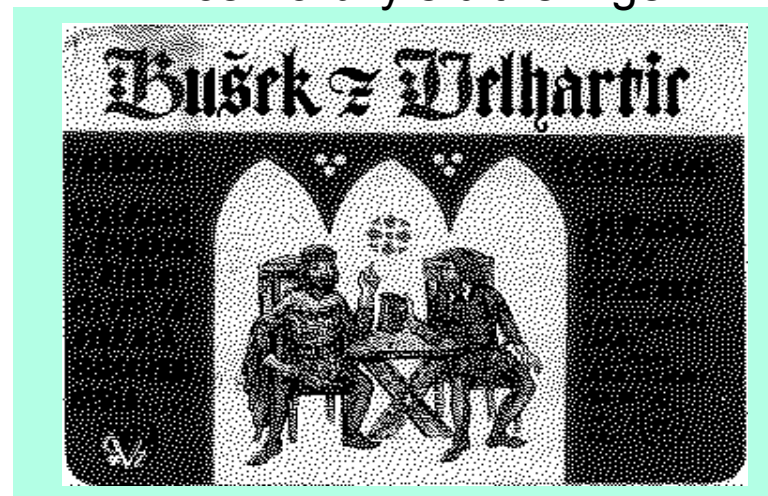
256 úrovní šedi

černo-bílý

černo-bílý s ditheringem

Algoritmus náhodného rozptýlení

Příklad:

Vstup: šedotónový obraz s bit. hloubkou 4 bity/pixel
(tj. 16 úrovní šedi - $I_{vst} \in \langle 0, 15 \rangle$)

Cíl: Černobílý obraz – bitová hloubka 1bit/pixel ($I_{výst} \in \langle 0, 1 \rangle$)

Algoritmus náhodného rozptýlení:

- pro každý pixel výst. obrazu:

$I_{výst} = 0$

jestliže $I_{vst} \geq$ náh. číslo z $\langle 0, 15 \rangle$ pak $I_{výst} = I_{výst} + 1$

vlastnosti algoritmu:

- pixely s $I_{vst} = 0$ budou mít $I_{výst} = 0$ (černý p. zůstane černý)
- pixely s $I_{vst} = 15$ budou mít $I_{výst} = 1$ (bílý p. zůstane bílý)
- pixely s $I_{vst} \in (0, 15)$ budou černé či bílé se zachováním jasových poměrů v obrázku díky porovnání I_{vst} s náhodným číslem

Příklad

Optimalizace barevné palety obrázku

Optimalizujete barevnou paletu daného obrázku. U původního i nového obrázku zobrazte také barevnou paletu a složení barev v modelu RGB

```
% zmena barevne palety

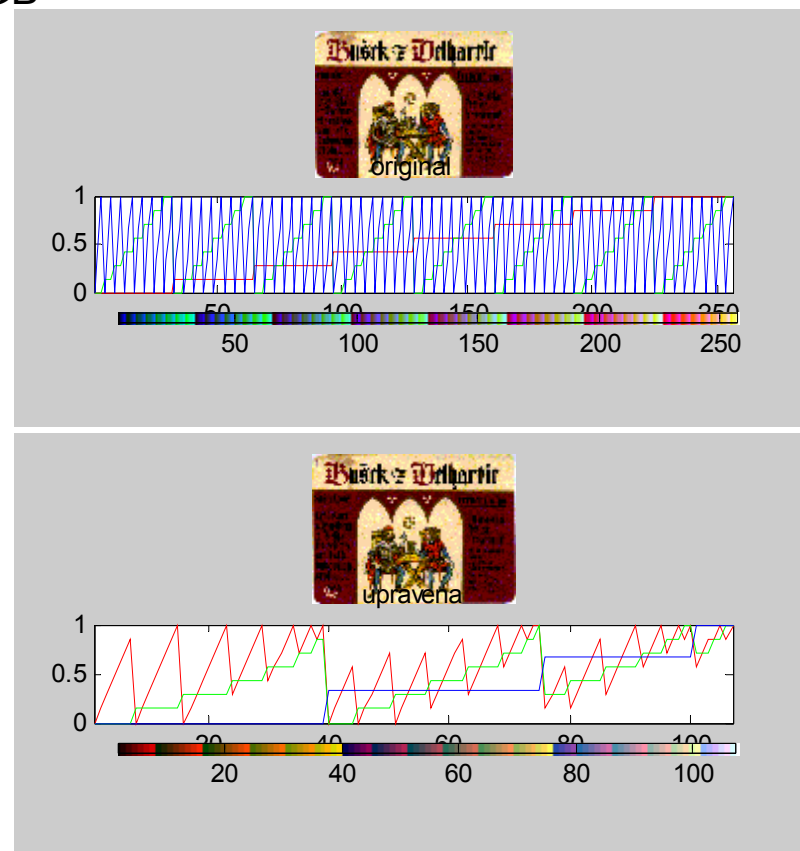
h=get(0,'children');
delete(h)

f1=figure(1);
[x,map]=imread('busek.bmp');
[y,optmap]=cmunique(x,map);
axes('position',[0.1 0.6 0.8 0.35]),
imshow(x,map),

axes('position',[.1 .2 .8 .35]),rgbplot(map)
axis([1 size(map,1) 0 1]),colorbar('horiz')
title('original')

f2=figure(2);
axes('position',[0.1 0.6 0.8 0.35]),
imshow(y,optmap),

axes('position',[.1 .2 .8 .35]),rgbplot(optmap)
axis([1 size(optmap,1) 0 1]),colorbar('horiz')
title('upravena')
```


Příklad

Barevné modely

Převeďte daný obrázek do bar. modely YIQ a do modleu HSV. Zobrazte jednotlivé složky

```
% Barevne modely
delete(get(0,'children'))
[x,map]=imread('busek.bmp');

% 1. rozklad do YIQ barevneho modelu
yiq=rgb2ntsc(map);
figure(1), subplot(221)
rgbplot(yiq), title('YIQ Model ')
[y,i,q]=ind2rgb(x,yiq);
subplot(222),
figure(1), imshow(y,256),title('YIQ-jas')
subplot(223),
figure(1), imshow(i,256),title('YQI-1.bar.sl')
subplot(224),
figure(1), imshow(q,256),title('YQI-2.bar.sl.')

% 2. rozklad do barevneho modelu HSV
figure(2)
hsv=rgb2hsv(map);
[h,s,v]=ind2rgb(x,hsv);
subplot(222),
figure(2), imshow(h,64),title('HSV-Hue')
subplot(223),
figure(2), imshow(s,64),title('HSV-Saturation')
subplot(224),
figure(2), imshow(v,64),title('HSV-Value')
subplot(221),
rgbplot(hsv),title('HSV Model')
```

